

TRADITIONER OM DÖD OCH BEGRAVNING:
BEGRAVNINGEN.

Ringning, grävning.

Vilka ombesörjde att kyrkklockorna ringdes för den döde? Hur många ringningar gjordes (själaringning, gravöppningsringning, tacksägelse-ringning) och när skedde de? Ringdes lika för män och kvinnor, barn och tjänstefolk? Vilken betydelse tillmätte man själaringningen? Var det klockringning även för odöpta eller dödfödda barn, självspillingar?

Vilka ombesörjde gravgrävningen? De anhöriga, de närmaste granarna, faddrarna, något grävlag, som stod i tur att gräva grav? Hur var ett sådant grävlag organiserat?

När skulle graven grävas? Dagen före begravningen? Företogs något särskilt med redskapen, som användes vid grävningen? Vad gjordes med skelettdelar, som kommo fram vid grävningen?

Hur grävdes gravarna förr? I bestämd riktning (öst - väst) eller som det passade bäst i marken?

Vilka skottade igen graven och när?

Granar, risning.

Beskriv hur man med gran, ene eller annat grönt smyckade begravningsgården, vägen till kyrkan samt själva kyrkan! Vilka ordnade detta och när? Hade man unggranar med topparna avbrutna, grankvistar, granbarr utstrött i kors eller andra figurer, äreportar o.s.v.? Gjordes lika för alla döda, oberoende av ålder, kön och samhällsklass? Hur länge fick allt detta vara kvar?

Utsjungning:

Vilka ceremonier utfördes på begravningsdagens morgon, innan locket sattes på och kistan fördes från begravningsgården? Höll någon tal? Vem? Riktade sig detta tal till den döde eller till begravningsgästerna?

Var det vanligt att komma och "se liket"? Var visades liket? Inne i boningshuset, ute i en berså, på kyrkvallen eller annorstädes? Brukade släktingar och även andra taga liket i hand eller på annat sätt vidröra det? Varför?

Brukade man sjunga psalmer och läsa böner? Vilken ledde detta?

Prästen, klockaren, läraren, någon man eller kvinna med god sångröst?

Förekom traktering i samband med utsjungningen?

Fördes kistan med liket ut genom den vanliga dörren? Skulle huvud- eller fotändan av kistan bäras först och varför? Andra regler då kistan bars ut?

Likfärden. Bärlag.

Brukade man bära eller köra kistan till kyrkogården?

Vilka skulle bära kistan? Släktingar, grannar eller ett bärlag? Hur var bärlaget organiserat? Uniformsklädda soldater? Olika bärare om den döde var man eller kvinna, gammal eller ung? Skulle bärarna iakttaga några särskilda bruk under och efter begravningen? Hur bar man kistan? Med bärstänger, bärninor?

Vilka dragare användes (färg, kön, lejda)? Hur såg likvagnen ut?

Brukade man bära kistan endast sista biten fram till kyrkan? Skedde detta under sång, klockringning?

I vilken ordning gick processionen? Anfördes den av en person som bar ett kors eller en stav? Någon olikhet för män och kvinnor, barn, samhällsställningar?

Gjordes något särskilt med dragare, vagn, bärstänger och andra redskap före och efter begravningen? Varför?

På vilken väg fördes liket? Stora vägen eller någon gammal väg? Gjorde man något uppehåll på vägen till kyrkan? Ceremonier där eller traktering? Hade mötande personer något att iakttaga? Hade likföljet något att iakttaga under färden? Följde alla familjemedlemmarna med?

Låg kistan obetäckt under färden eller begagnades bårtäcke? Hur såg det ut? Ägde kyrkan detta? Förekom seden att fästa en vit duk i selkroken (vänster eller höger sida)? Varför? Brukade man tysta hästens bjällror?

Hände det att man tillfälligt grävde ned sina döda på en plats i närheten av byn och företog likfärden långt senare beroende på årstid och väderlek?

Hade knekten i roten någon uppgift att fylla vid likfärden och begravningen i övrigt?

Kommo präst och klockare likföljet till mötes?

Jordfästningen.

När, var och hur skedde bisättning? Vilka inbjödos till detta?

Hur lång tid efter dödsfallet skedde jordfästningen? Var skedde jordfästningen? Vid graven, i bårhuset, utanför kyrkan, i vapenhuset,

inne i kyrkan?

På vilken veckodag brukade man jorda lik? Undvek man vissa dagar? Varför?

Fanns det någon rangskillnad vid placeringen på kyrkogården? Skillnad på väderstrecken?

Var det brukligt att de sörjande lade kranser och blombuketter på och omkring kistan? När började denna sed? Andra hedersbevisningar, t.ex. skottlossning?

Beskriv i övrigt kistans utsmyckning (bårkläden, hängkläden, guld-krona för ogifta kvinnor)! Vem ägde detta liksom likvagn, liksäte o.d.? Kyrkan, byn, privat person?

I vilken ordning gingo de sörjande och hur sutto de i kyrkan?

Fanns det gråterskor d.v.s. kvinnor som hade till uppgift att högljutt gråta vid båren? Hade sorgfolket vissa regler att följa under begravningen och tiden närmast efter? T.ex. ej tala högt eller mycket, ej skratta, gå ofta i kyrkan, sitta i kyrkan då övriga resa sig, ej delta i bjudningar o.s.v.

Iakttog man särskilda bruk då odöpta eller dödfödda barn, självspillingar, drunknade, barnsångskvinnor o.d. begravdes? På vilka vägar fördes de, var begravdes de? Särskilda ceremonier för dem? Vilka voro närvarande?

Hur förfor man med personer som dött i någon farsot?

Gravölet.

Var och när hölls gravöl? Före eller efter jordfästningen. Var gravölet en sista måltid tillsammans med den döde? Eller dukades bordet med en plats tom, avsedd för den döde?

Skulle förning medtagas? När avlämnades den och varav bestod den?

Speciell mat och speciella bakverk för gravöl? Beskriv närmare!

Bjödös gästerna på mer än en måltid?

Hur pryddes rummet, där gravölet hölls?

Vilka blevo bjudna? Vem var värd och värdinna? Var detta ett hedersuppdrag? Hur var placeringen? Sutto män och kvinnor om varandra eller på var sin sida i rummet?

Ha byarna möjligen varit indelade i gravölslag? Hur fungerade detta?

Hölls gravöl mer än en dag? Förekom någonsin dans?

Vilken belöning fingo präst och klockare? Vad fingo kokerska och andra som hjälpt till?

Brukade gravölet omedelbart följas av arvsöl?

x *Sorgkläder*

Gravskick. Sorgkläder.

Hur vårdades graven? Var det brukligt att förse den med gravkors (järn eller trä) eller gravsten med inskription? Planterades blommor och träd? Fingo blommor på gravar plockas? X

Gingo de anhöriga sorgklädda? På vilket sätt och hur lång tid? Vilka släktingar behövde inte gå sorgklädda?

När man talade om den döde, använde man då hans vanliga namn eller benämnde man honom på något annat sätt?

Hade man några regler att iakttaga, när man gick in på en kyrkogård eller när man gick förbi gravar på oinvidg mark?